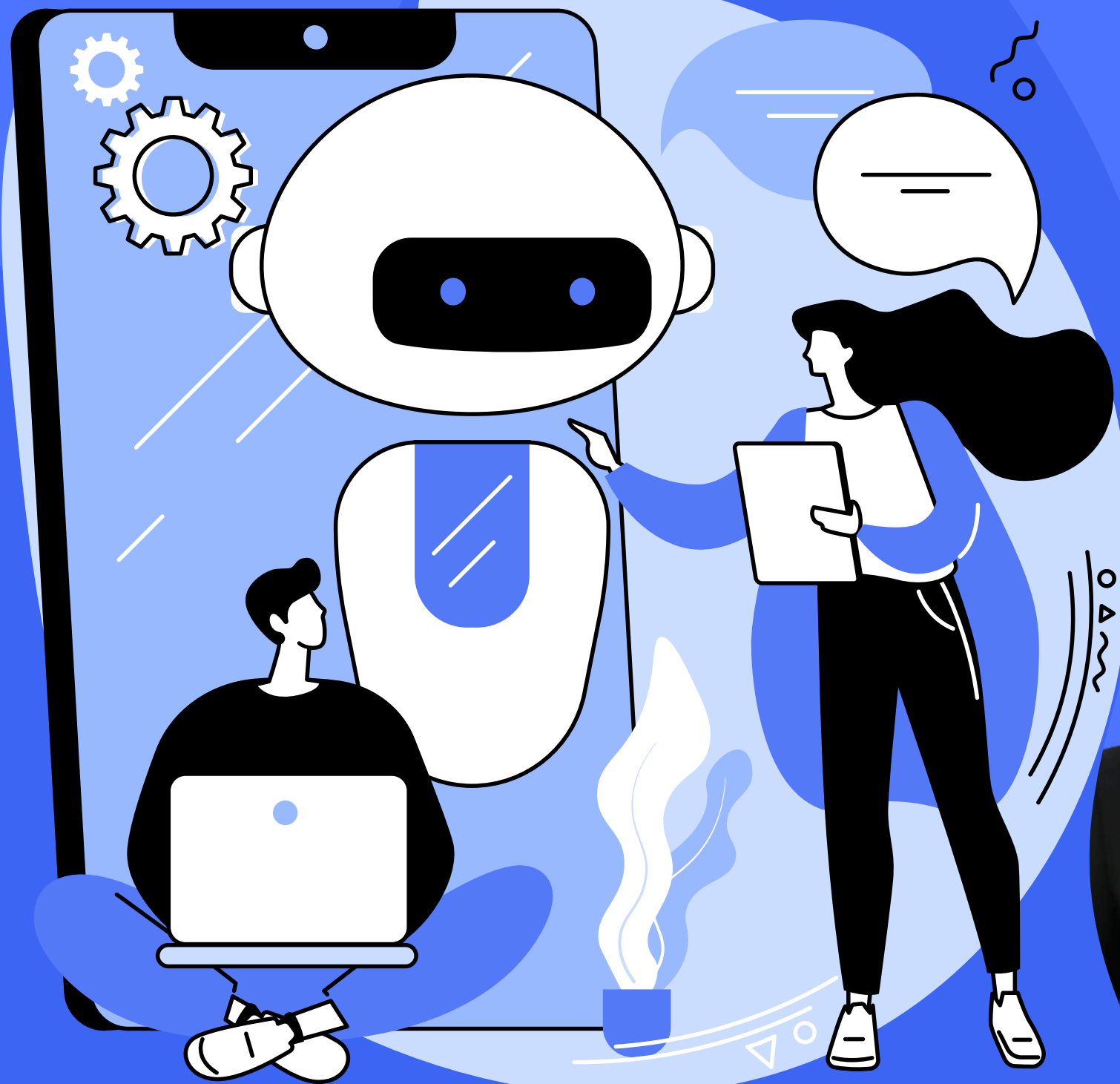

การขับเคลื่อน การใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัย และการต่อยอดผลงานวิจัย โดยนวัตกรรมในพื้นที่

ดร.วาร์ชต์ มัธยมบุรุษ
มหาวิทยาลัยพะเยา

นักวิจัยเชิงพื้นที่

- ฟังเป็น พูดพอดี ทำจริง
- ถ่อมตนแต่มั่นใจ เข้าใจตนเองและเคารพภูมิปัญญาชาวบ้าน
- มีทักษะการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม (CULTURAL TRANSLATION)
- เป็น FACILITATOR มากกว่าผู้สอน
- มองงานวิจัยเป็นการแก้ปัญหา ไม่ใช่แค่ตีพิมพ์
- ยืดหยุ่น และทำงานกับความไม่แน่นอนได้

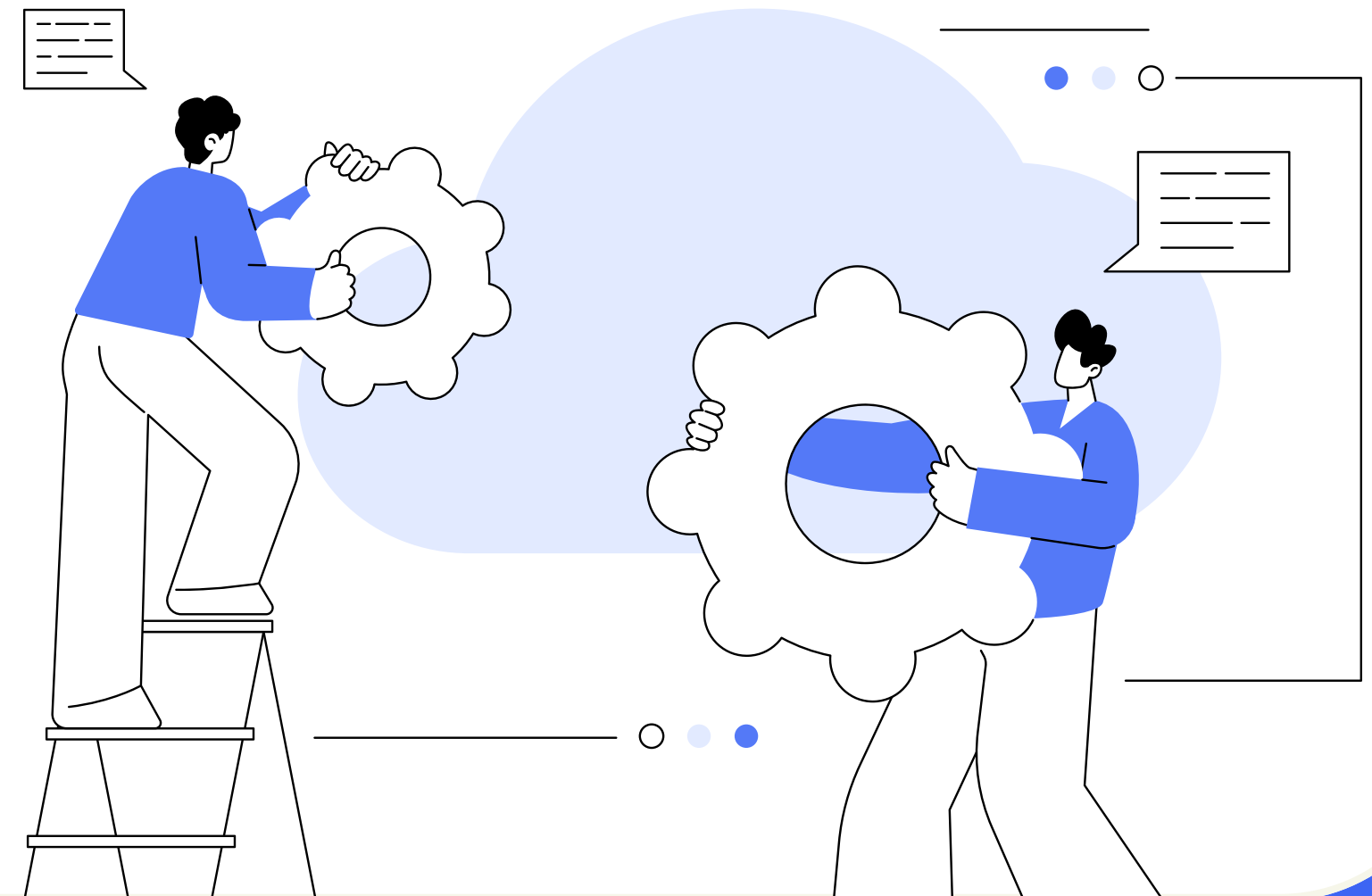
บทบาทของนักวิจัยในพื้นที่

- จากนักวิจัยเชิงวิชาการ → นักพัฒนาพื้นที่
- บทบาทของ “นักวิจัยข้างบ้าน”
- ใช้ งานวิจัย + นวัตกรรม เป็นเครื่องมือจัดการการเปลี่ยนแปลง

กรอบแนวคิดการจัดการ

- AREA-BASED DEVELOPMENT + PARTICIPATORY INNOVATION
- ใช้แนวคิด :
 - ห่วงโซ่คุณค่า (VALUE CHAIN)
 - ระบบนิเวศนวัตกรรม (INNOVATION ECOSYSTEM)
 - การจัดการแบบมีส่วนร่วม (COLLABORATIVE GOVERNANCE)
 - IMPACT PATHWAY

Phayao Frogs: A Sustainable Community Livelihood

การเลี้ยงกบเป็นสัตว์เศรษฐกิจ วิถีชุมชนอย่างยั่งยืน

การพัฒนาห่วงโซ่คุณค่าเชิงนิเวศเศรษฐกิจด้วยนวัตกรรมการผลิตกบยั่งยืนสร้างสรรค์ เชิงพาณิชย์สร้างชุมชนนวัตกรรมสู่การเป็นเมืองคลังแห่งอาหารจังหวัดพะเยา

เป็นการดำเนินงานต่อเนื่องจากโครงการพัฒนาชุมชนนวัตกรรม
การเลี้ยงกบสู่สัตว์เศรษฐกิจเชิงพาณิชย์สร้างเศรษฐกิจ และชุมชน
ฐานรากจังหวัดพะเยา บนฐานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในปี 2565

แอปพลิเคชันเพาะพันธุ์สัตว์น้ำ
ด้วยฮาร์ดแวร์อัจฉริยะ

สร้างมาตรฐานการเลี้ยงกบเชิงพาณิชย์
ด้วยระบบการเลี้ยงกบอัจฉริยะ
(frog smart farming)

เกิดนวัตกรรมชุมชนและพื้นที่เรียนรู้การเลี้ยง
กบเชิงพาณิชย์ บนฐานทุนชุมชน และ
ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

นวัตกรรมการแปรรูปกบ และการสร้างตลาด
กบเพื่อความยั่งยืนของชุมชน

“เลี้ยงกบมา
ลดรายจ่าย
เพิ่มรายได้
สร้างความมั่นคงด้านอาหาร”

สร้างนวัตกรรมชุมชนในโครงการ 60 คน

นวัตกรรม	นวัตกรรมด้านการเลี้ยงกบ	นวัตกรรมด้านการตลาดสมัยใหม่	นวัตกรรมด้านการสื่อสาร Soft power	รวม (คน)
ระดับ 1	6	17	17	40
ระดับ 2	9	3	3	15
ระดับ 3	5	-	-	5
ระดับ 4	-	-	-	-
รวม	20	20	20	60

จากองค์ความรู้ต่าง ๆ เหล่านี้จึงส่งผลให้เกิดเป็นแนวทางของการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรเหลือใช้ในพื้นที่อย่างคุ้มค่า
ช่วยลดขยะอินทรีย์จากกิจกรรมการเกษตรด้านต่าง ๆ นำไปสู่การขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจ
หมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียว (Bio-Circular-Green model; BCG model)

โดยเกิดจากเครือข่ายของนางศรีนวล นามเมืองประธานกลุ่ม
กบแปลงใหญ่ บ้านใหม่บ้านเงิน ต. จม อ. ปง จ. พะเยา

“เราอยากจะทำต่อขยายนวัตกรรม และปรับตัวเข้าสู่เทคโนโลยีให้ทันสมัย และนำมา
ปรับใช้ในชีวิตประจำวันให้เกิดรายได้ ในครัวเรือนเกิดความยั่งยืน สามารถสร้างเครือข่าย
ให้เข้มแข็ง”

นายกิตตินันท์ บรรจง
ประธานกลุ่มโคกหนองนาโมเดล
ตำบลควน อำเภอปง
จังหวัดพะเยา

นวัตกรรมการเลี้ยงกบอาหารเหลือลดต้นทุนด้านอาหารในการเลี้ยงกบ และนวัตกรรมการเลี้ยงกบในฤดูหนาวเพื่อเพิ่มมูลค่ากบ

เลี้ยงกบยั่งยืน สู่เมืองคลังอาหาร

- พัฒนาฟาร์มกบเชิงนิเวศ
- เพิ่มมูลค่าด้วยการแปรรูป
- สร้างคลัสเตอร์ผู้เลี้ยงและตลาดเชื่อมโยง
- เชื่อมกับภาพใหญ่: “พะเยาเมืองคลังอาหาร”
- การสร้างคลัสเตอร์กบเชิงพาณิชย์
- การเชื่อมโยงกับตลาดและโลจิสติกส์
- บทเรียน: การพัฒนาเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์เพื่อคลังอาหาร

การถ่ายทอดความรู้จากเทคโนโลยีการทำสีย้อมผ้าธรรมชาติ สีโบรี สู่การเพิ่มคุณภาพผลิตภัณฑ์ผ้าท้องถิ่น

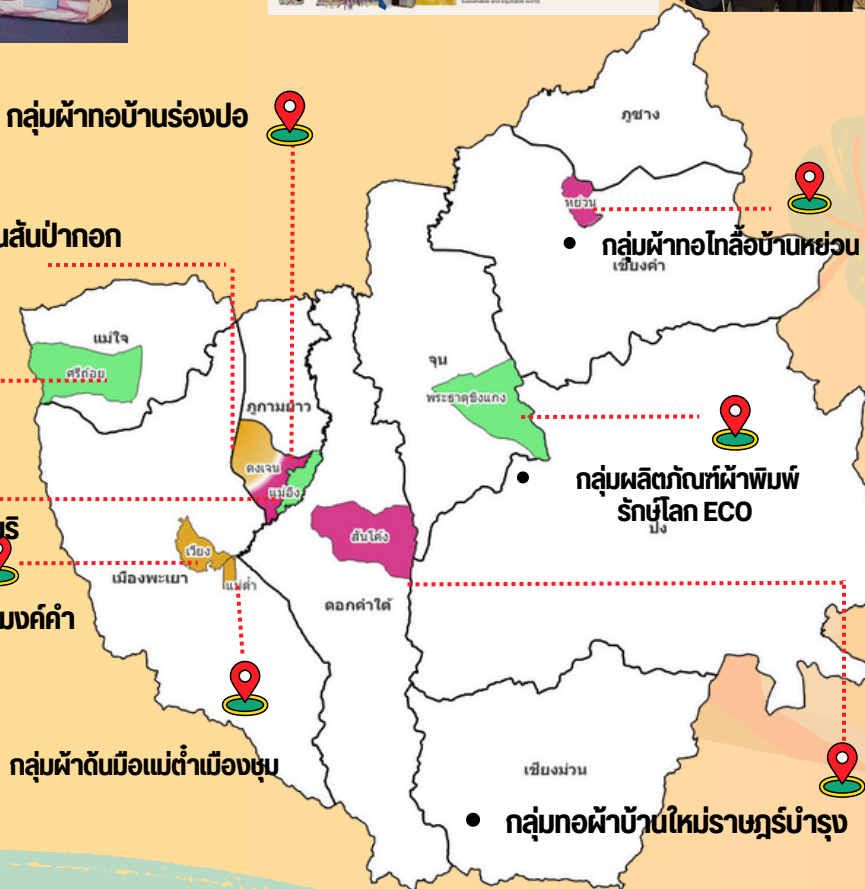
แม่ฮ่องสอน ฝ้ายมัดย้อมสองวัฒนธรรมของชาวชนบทกามยาว จังหวัด
ฝ้ายมัดย้อมมีปัญญากับศิลปะการทอผ้าแบบญี่ปุ่น (ชิโบริ) สร้างสรรค์ผ้า
ของวิถีชุมชนผ่านเทคโนโลยีการย้อมสีธรรมชาติที่ได้รับการถ่ายทอดจาก
วิทยาลัย และได้พัฒนาการย้อมตามบริษัท ทำให้ผ้าของกลุ่มมีความโด
ยที่ยอมรับทั้งระดับชาติและนานาชาติ รวมทั้งได้สร้างมาตรฐานการย้อม
แม่ฮ่องสอน และการตลาดรวมทั้งนำแนวคิดรับ ปรับใช้ ต่อ ยอด พัฒนา
และเติบโตกันไปยังกลุ่มต่าง ๆ ในจังหวัด อีกจำนวน 10 กลุ่มส่งผล
รายได้ที่ยั่งยืน

ตัวชี้วัดความคุ้มค่าของโครงการ	ผลการประเมิน	แสดงความคุ้มค่า
NPV	6,763,074	NPV > 0
IRR	113.72%	IRR > 5%
BCR (SROI)	5.64	B/C ratio > 1

ต้นน้ำ

- กลุ่มผ้าทอบ้านร่องปอ
 - กลุ่มผ้าตีนมือบ้านสันป่ากอก

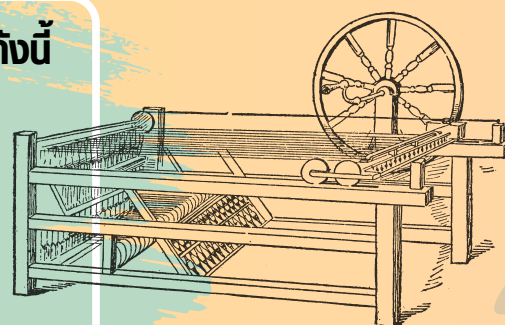
-
- กลุ่มใบไม้ลายลัคนห์
 • กลุ่มแม่ใจมีดี
- กลุ่มฟ้าต้นมือจอมแม่งมีในรี
 • กลุ่มฟ้าต้นมือวัดศรีอุโมงค์คำ
- กลุ่มฟ้ากอ
 ■ กลุ่มฟ้าพิมพ์ลาย
 ■ กลุ่มปีกฟ้าต้นมือ

พัฒนานวัตกรรมชุมชนได้ 60 ราย แบ่งได้ดังนี้

นวัตกรรมระดับ 3 จำนวน 3 ราย

นวัตกรรมระดับ 2 จำนวน 4 ราย

นวัตกรรมการระดับ 1 จำนวน 53 ราย

กลางน้ำ : ทอดความรู้ สักดความรู้ การยอมรับธรรมชาติ

กระบวนการทำความเข้าใจ สื่อนานาชาติ

- ผสมสบู่ละลายและโซดาแอชกับน้ำตามอัตราส่วน
- นำมาต้มจนสารละลายใส (คนอย่างสม่ำเสมอ)
- ใส่วัตถุที่ต้องการทำความสะอาด สะอาดลงไป ต้มเป็นเวลา 1 ชั่วโมง
- นำถ้วยขึ้นล้างด้วยน้ำเปล่าหลายๆ ครั้ง จนแน่ใจว่าล้างสบู่ออกหมด

กระบวนการย้อนก่อน

- ละลายมอร์แดนทีปริมาณที่กำหนดในน้ำสะอาด อุ่นให้พอร้อน คนให้ละลาย
- นำด้วยฝ้ายที่ทำความสะอาดด้วยสบู่แล้ว ล้างมือและคนอย่างสม่ำเสมอ
- ต้มนาน 30 นาที นำขึ้นปิดพอดิบ
- นำไปย้อมสีในน้ำย้อมที่เตรียมไว้

กระบวนการย่อยพร้อม

- ละลายมอร์แดนท์ในปริมาณที่กำหนดในน้ำย้อมให้ความร้อนจนอุณหภูมิถึงที่กำหนด
- นำผ้าที่ย้อมแล้ว ลงย้อมด้วยสับแล้ว ลงย้อม

กระบวนการย้อนหลัง

- ละลายมอร์แดนต์ปริมาณที่
กำหนดในน้ำสะอาด อุ่นให้พอ
ร้อน คนให้ละลาย
- นำด้ายฝ้ายที่ย้อมสีแล้ว ลง
ย้อมและคนอย่างสม่ำเสมอ
- แช่ทิ้งไว้นาน 30 นาที กลับ
ด้ายเป็นครั้งคราว
- นำด้ายขึ้น บิดพอหมาด ผึ่งให้
แห้งก่อนซักด้วยน้ำสะอาด

ปลายน้ำ

จากการถ่ายทอดความรู้เรื่องการย้อมสีธรรมชาติทางโครงการได้สนับสนุนกลุ่มผ้าปัก
ด้วยการใช้เส้นด้ายฝ้ายที่ย้อมสีธรรมชาตินำมาปักเป็นลวดลายต่างๆ บนผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม
เช่น กระเป๋า พวกกกญแจ รองเท้า เป็นต้น

กลุ่มฟ้าดินมือวัดศรือโมงค์คำ

กลุ่มฟ้าดินมือแม่ตำเมืองชุม

กลุ่มผ้าต้นมือบ้านสันป่ากอก

ผ้าย้อนมรรมชาติชิโบรี

- นำวิจัยจากเส้นสู่ชุมชน
- ถ่ายทอดเทคนิคการย้อน
- เสริมองค์ความรู้เรื่องการออกแบบ
- เพิ่มศักยภาพกลุ่มชุมชน กลุ่มต่างๆในท้องถิ่น
- กระบวนการถ่ายทอดเทคโนโลยีอย่างมีส่วนร่วม
- การสร้างแบรนด์และการออกแบบร่วมกับนักออกแบบ
- เพิ่มมูลค่าผ้าท้องถิ่นด้วยนวัตกรรม-วัฒนธรรม

Phayao Jasmine Rice: Towards a Green Economy

ส่งเสริมเศรษฐกิจสีเขียวผ่านการผลิตข้าวที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม

กลไกการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ ในการยกระดับระบบเศรษฐกิจพื้นฐานและ

การจัดการพื้นที่ของเทศบาลเมืองดอกคำใต้ด้วยแนวคิดเศรษฐกิจสีเขียว

แนวคิดหลักของการดำเนินการวิจัย เกิดความก้าวหน้าในการพัฒนาทางสังคม 5 มิติ

- 1) ศึกษาบริบทเชิงพื้นที่ ทางด้านเศรษฐกิจ สังคม

2) เพื่อพัฒนาห่วงโซ่อุปทานของกิจกรรมทางเศรษฐกิจในพื้นที่เทศบาลเมืองดอกคำใต้

3) เพื่อพัฒนากลไกใหม่ในการพัฒนาเทศบาลเมืองดอกคำใต้

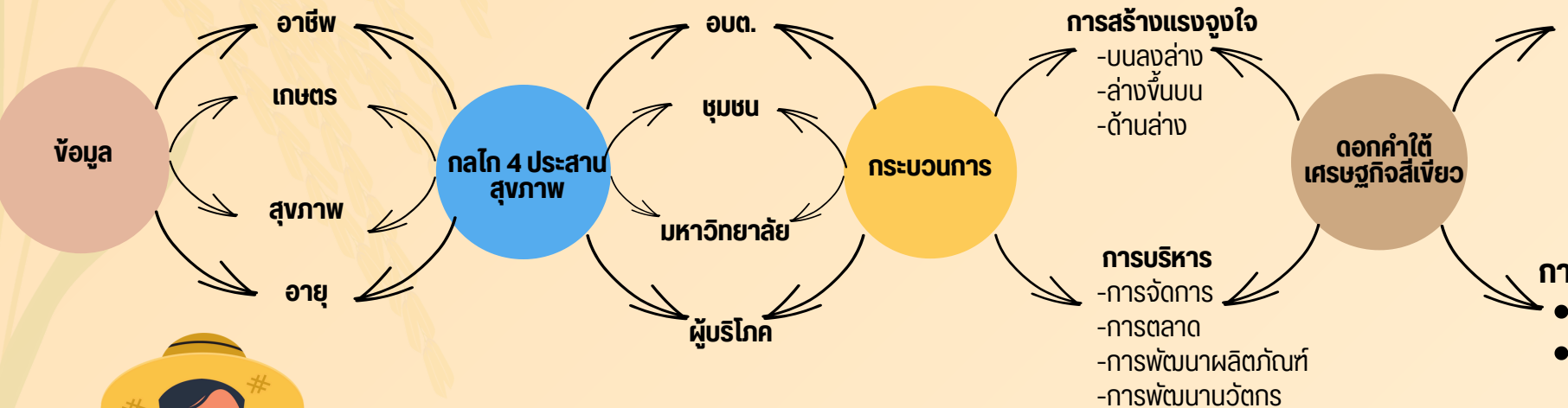
4) เพื่อถอดองค์ความรู้และสร้างพื้นที่ต้นแบบในการพัฒนาเทศบาลเมืองดอกคำใต้

5) การจัดทำข้อเสนอในแผนการลงทุนของเทศบาลเมืองดอกคำใต้ภายใต้บริบทเศรษฐกิจสีเขียว

นำไปสู่การพัฒนาดอกคำใต้ภายใต้ระบบเศรษฐกิจสีเขียว 2 ด้าน คือ

- นโยบายขับเคลื่อน เศรษฐกิจ ผู้สูงอายุ และ

- การบริหาร การลงทุน งบประมาณการวางแผน

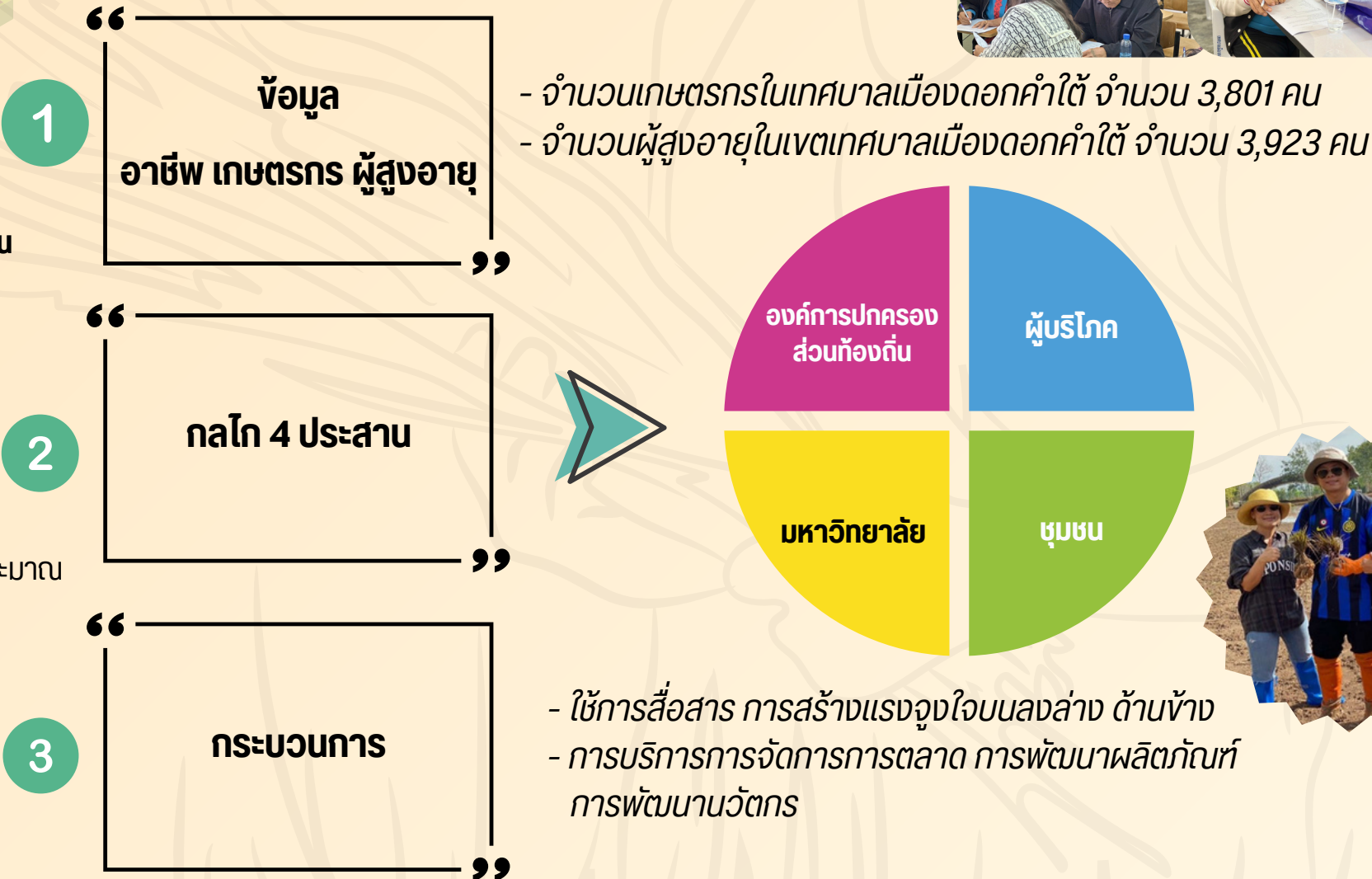

“เมืองแห่งปัญญา ชาวประชาเข้มแข็ง แหล่งประเพณีวัฒนธรรม เกษตรกรรมยั่งยืน”

นำไปสู่การพัฒนากระบวนเศรษฐกิจพื้นฐานของดอกคำใต้ให้เป็นเศรษฐกิจสีเขียว (Green economy)

เป็นการพัฒนาเศรษฐกิจที่มุ่งเน้นให้เกิดการพัฒนาที่สมดุลทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

เน้นการใช้ทรัพยากรอย่างสมดุล นำไปสู่ความยั่งยืน และความสามารถในการแข่งขันได้ในระดับสากล โดย

เทศบาลเมืองดอกคำใต้กับเศรษฐกิจสีเขียว

- ทยะเปลี่ยนเป็นรายได้
- ส่งเสริมเกษตรอินทรีย์/พลังงานหมุนเวียน
- สร้างเครื่อง่าย GREEN LOCAL ECONOMY กลไกการมีส่วนร่วมของเทศบาล อปท. ภาคเอกชน และประชาชน
- เทศบาลในฐานะ “ผู้จัดการนวัตกรรม”
- ตัวอย่างการจัดการทยะ การท่องเที่ยวสีเขียว และเกษตรอินทรีย์
- การบูรณาการแผนท้องถิ่นกับ SDGS

Tilapia from Phayao Lake: Sustaining Aquatic Resources

ปลาบิล : สายน้ำกว้านพะเยาเพื่อความยั่งยืน

การยกระดับห่วงโซ่อุปทานคลัสเตอร์ปลาน้ำจืดพะเยา เพื่อเพิ่มมูลค่าเศรษฐกิจ บนระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคเหนือ

เกษตรกรในพื้นที่ตำบลบ้านต้า จังหวัดพะเยา ส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพเลี้ยงปลาบิลเป็นหลัก จังหวัดพะเยามีเกษตรกรเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจำนวน 9,475 ราย แยกเป็นชนิดสัตว์น้ำปลาบิล 7,744 ราย (81.73%) ปลาบิลจึงเป็นสินค้าหลักด้านประมงที่มีมูลค่าสูงในจังหวัดพะเยา

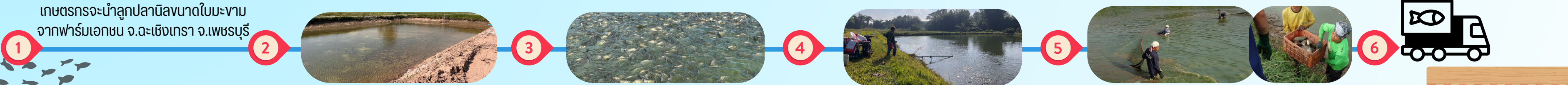

การตลาดจะเน้นการจำหน่ายปลาบิลสดแบบยกบ่อ โดยผ่านตัวแทนกลุ่มหรือพ่อค้าคนกลางที่จะช่วยจัดหารอบการขายตลอดระยะเวลาที่เลี้ยง

ข้อมูลราคาขาย และปริมาณการขายปลาบิลจังหวัดพะเยา และจังหวัดเชียงใหม่

จังหวัด	ราคาขายต่ำสุด-สูงสุด (บาท/กิโลกรัม)	ปริมาณการขายเฉลี่ย (กิโลกรัม/ปี)	มูลค่า (บาท/ปี)
พะเยา	65 - 85	24,047	44,763,600
เชียงใหม่	80 - 100	53,622	35,478,000

การแปรรูปปลาในจังหวัดพะเยา มีชุมชนรอบกว้านพะเยา ได้มีการแปรรูปเป็นปลาต้ม เกิดเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลาต้มจังหวัดพะเยา และกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปบ้านโป่งเกลือ (บิลลา) ผลิตภัณฑ์แปรรูปมาจากปลาบิล

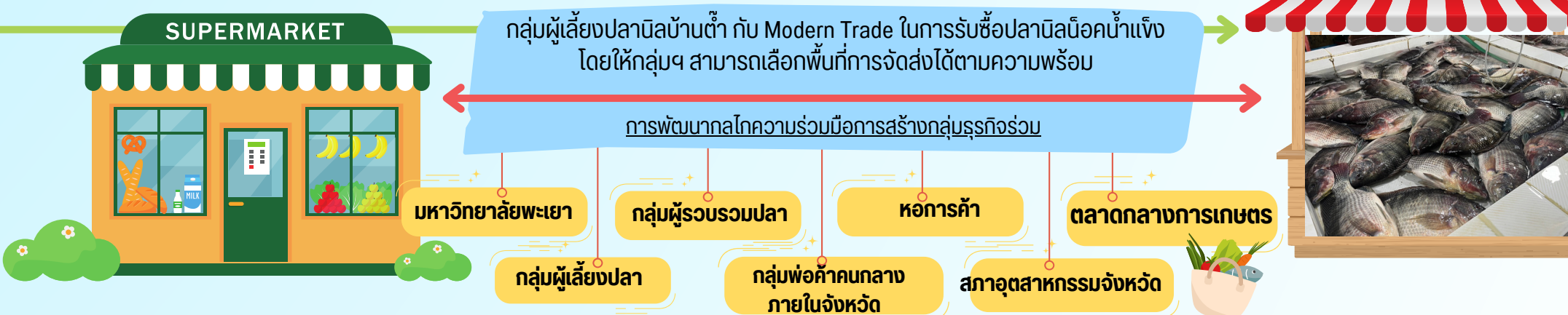

มาตรฐานการเลี้ยงปลา การจัดการน้ำในการเลี้ยงปลา

ผู้วิจัยได้ดำเนินงานตรวจสอบคุณภาพน้ำเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการเลี้ยงปลาบิล และศึกษาปริมาณของของแบคทีเรียและสาหร่ายสีเขียวแกมน้ำเงินที่เป็นสาเหตุให้เกิดกลิ่นโคลนในสัตว์น้ำ

การเพิ่มโอกาสทางการตลาด

มาตรฐานการแปรรูปปลาบิล

มุ่งเน้นให้เกิดความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ ที่มีคุณภาพ และตรงใจผู้บริโภค

คลังเตอร์ปลาน้ำจืด

- บูรณาการเกษตร-นวัตกรรม-ตลาด
- การแปรรูปปลาสดแปรรูป ปลาสดต่าง ๆ
- ยกระดับด้วยการจัดการฟาร์ม
- วางรากเศรษฐกิจบนระเบียบเศรษฐกิจพิเศษ

Phayao Community Health: A Healthy City Initiative

พะเยาเมืองสุขภาพดี สุขภาพของประชากรในชุมชน

เทคโนโลยีพร้อมใช้เพื่อมุ่งสู่เมืองน่าอยู่อย่างชาญฉลาด

การยกระดับกลไกการบริหารจัดการของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.)
ภายใต้การบริหารองค์การบริหารส่วนจังหวัดพะเยา (อบจ.)

Community

อสม
คนป่วย
พิการ
เด็ก
คนในชุมชน
การรักษา
การให้ยา
การดูแลเรื่องสุขภาพ

Health data

Health Database

แผนที่สุขภาพของจังหวัดพะเยา

กำหนดนโยบายทางด้านสาธารณสุขจังหวัด

กิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ

การบริหารจัดการด้านงบประมาณ

Phayao health service

มหาวิทยาลัยพะเยา

CALL YOUR DOCTOR

ลงทะเบียนแอปพลิเคชัน 1,128 คน
การกรอกข้อมูลประชากร 7,796 คน
จำนวนหลังคาเรือน 2,655 หลังคาเรือน

อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.)

รพ.สต จำนวน 9 อำเภอ

นโยบายข้อมูลสาธารณสุขงบประมาณอัตราค่าจ้าง

กระทรวงสาธารณสุขจังหวัดพะเยา

องค์การบริหารส่วนจังหวัดพะเยา

Clip VDO สาธิตการใช้งานแอปพลิเคชัน และเว็บไซต์ (ใช้คลิกวีดีโอ-สั้นทางลัด (Shortcut)- QR code)

App_survey_admin App_survey_user Line_chatbot Line_ติดต่อสุขภาพ Website

Phayao Smart Health

Dashboard

แอปพลิเคชันสารสนเทศด้านสาธารณสุขในรูปแบบ Line Chatbot

- รพ.สต แม่นาเรือ
- รพ.สต บ้านปิน
- รพ.สต เชียงแร้ง
- รพ.สต ดงเจน
- รพ.สต ปางคำ
- รพ.สต ฝายกวาง
- รพ.สต สว่างอารมณ์
- รพ.สต ศรีถ้อย
- รพ.สต ลอ

นวัตกรรมการจัดการ รพ.สต. โดย อบจ.พะเยา

- รพ.สต. ไม่ใช่แค่ “หน่วยบริการ” แต่เป็น “ศูนย์สุขภาพชุมชน”
- อบจ. เป็นเจ้าภาพขับเคลื่อน
- พัฒนาระบบข้อมูลสุขภาพท้องถิ่น
- เชื่อมการบริหาร อสม. สาธารณสุขท้องถิ่น
- การบูรณาการสุขภาพแบบองค์รวม (สุขภาพ-สิ่งแวดล้อม-เศรษฐกิจ)
- การพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ รพ.สต. ด้วยนวัตกรรมจัดการ
- การมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายสาธารณะ

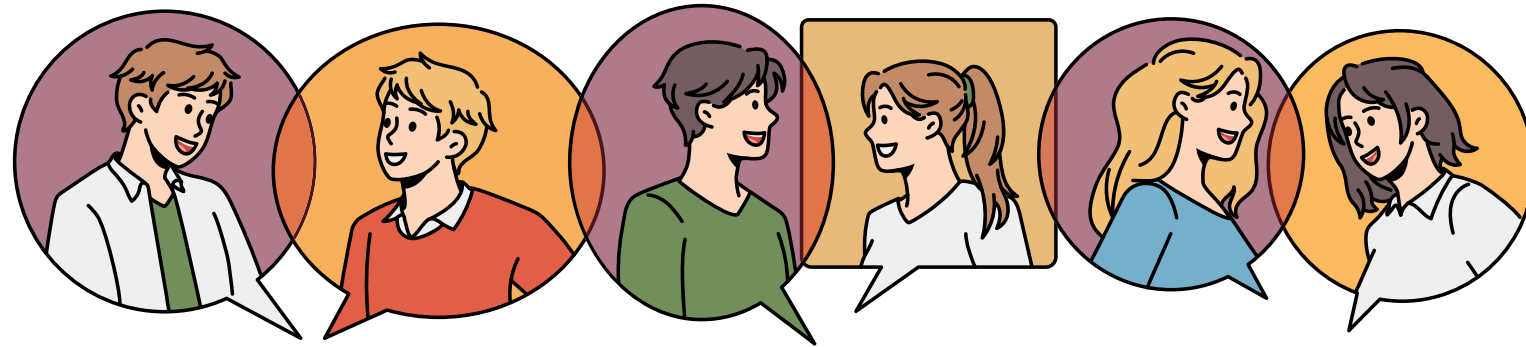

บทเรียนจากพื้นที่

- ไม่ใช่แค่งานวิจัย “ดี” แต่ต้อง **“นำไปใช้ได้จริง”**
- ต้องมี “คนกลาง” หรือ **“นักจัดการพื้นที่”**
- การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระยะยาว
- ให้ **“ชุมชนเป็นพระเอก”** ให้รัฐเป็นหน่วยขับเคลื่อน
ให้เราเป็นหน่วยสนับสนุน

การพัฒนานักวิจัยจากในมอสู่พื้นที่

เปลี่ยนทัศนคติ (Mindset)	จาก “ผู้เชี่ยวชาญให้ความรู้” → เป็น “ผู้เรียนรู้ร่วมกับชุมชน”
เข้าใจพื้นที่ (Area Immersion)	ใช้เวลาอยู่ในพื้นที่จริง ฟัง สังเกต และเรียนรู้วิถีชีวิตของคนในพื้นที่
ทำงานข้ามศาสตร์	ร่วมมือกับภาคการปกครอง ท้องถิ่น ผู้ประกอบการ ผู้นำชุมชน
ใช้เครื่องมือวิจัยที่เหมาะสม	ใช้วิธีวิจัยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR)
สื่อสารแบบไม่ใช่วิชาการล้วน	แปลงภาษาวิชาการเป็นภาษาชาวบ้าน เข้าใจง่าย นำไปใช้ได้จริง

การพัฒนา นักวิจัยจาก ในมอสู่พื้นที่

- “นวัตกรรมไม่จำเป็นต้องเริ่มจากศูนย์ แต่อยู่ในชีวิตประจำวันของคนในพื้นที่”
- โมเดล AREA-BASED INNOVATION + LOCAL WISDOM + NETWORK GOVERNANCE
- กลไกขับเคลื่อน: กลุ่มนักวิจัยในพื้นที่ (RDI), ภาค 4 ประสาน (รัฐ เอกชน ชุมชน วัด)
- การสร้างพื้นที่ทดลอง (LIVING COMMUNITY) และพื้นที่การเรียนรู้ร่วม (CO-LEARNING SPACE)

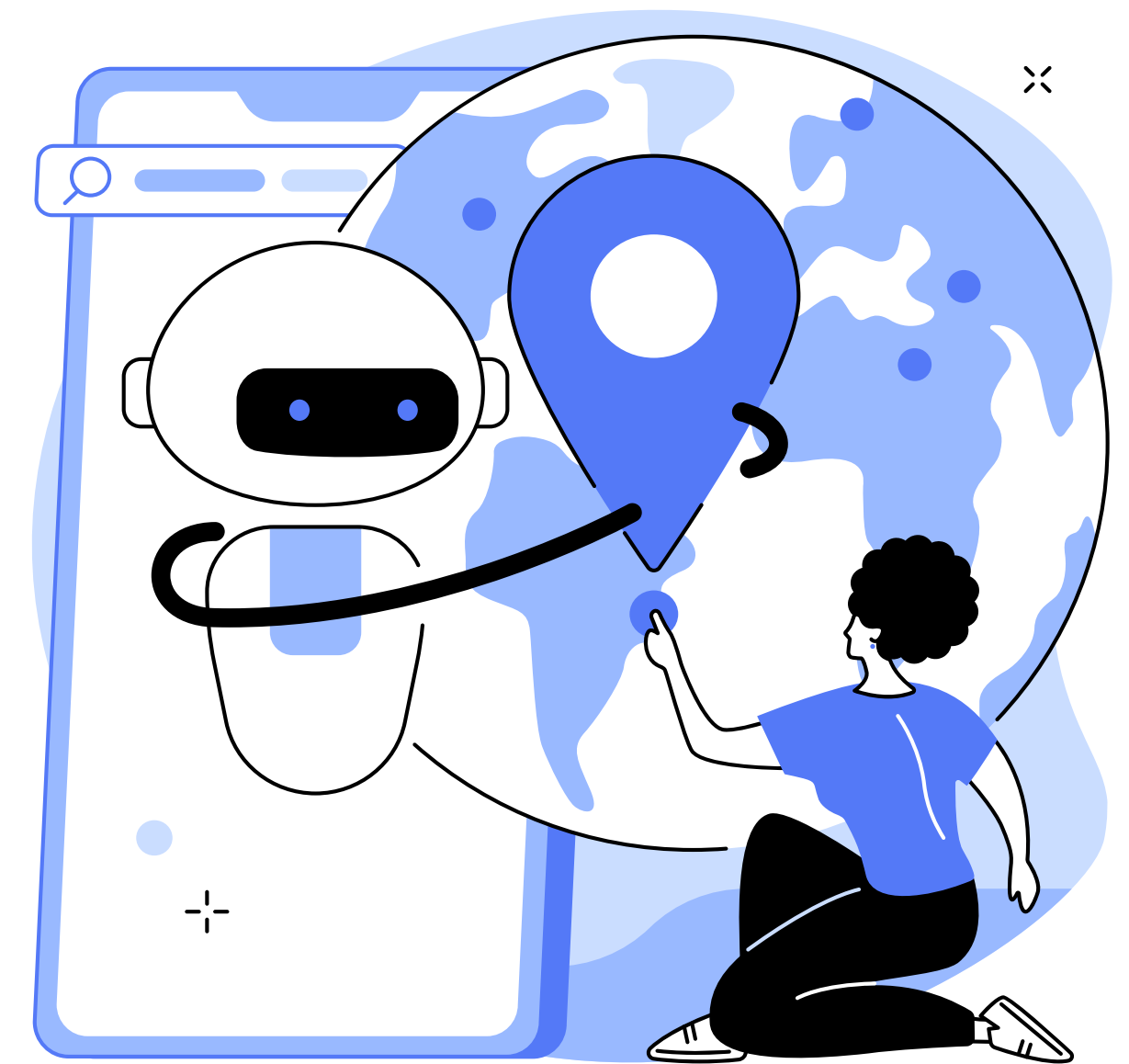
นวัตกรรมชุมชน

- คัดเลือกคนที่มีความตั้งใจ (LOCAL CHAMPIONS)
- สร้างแรงบันดาลใจ พาไปดูพื้นที่ต้นแบบ พาไปให้เห็นของจริง
- ฝึกคิดแบบนวัตกรรม (DESIGN THINKING/CREATIVE PROBLEM SOLVING)
คิดในพื้นที่จริงปัญหาจริง
- ทดลองและเรียนรู้ร่วมกัน (CO-CREATION)
- สร้างเครือข่ายและพื้นที่เรียนรู้ (COMMUNITY OF PRACTICE AND LEARNING SPACE)

ชุมชนสู่นวัตกรรมชุมชน

- ✓ ความภาคภูมิใจในรากเหง้า
- ✓ เห็นคุณค่าของตนเองและชุมชน
- ✓ มีพื้นที่ให้ทดลองล้มเหลวโดยไม่ถูกตำหนิ
- ✓ มีพี่เลี้ยง/นักวิจัยคอยเสริมพลัง
(EMPOWER)
- ✓ เห็นผลลัพธ์ที่จับต้องได้ในชีวิตจริง
- ✓ มีช่องทางตลาดหรือการใช้จริงในชุมชน
/นอกชุมชน

“งานวิจัยที่ดี คือ
งานที่คนในชุมชนอยากรู้ใช้
นวัตกรรมที่ยั่งยืน คือ
นวัตกรรมที่คนในพื้นที่เป็นเจ้าของ”